

Nova cita de *Hyalosaurus koellikeri* (Squamata: Anguidae) a la regió de Debdou (Nord-est de Marroc)

Daniel Escoriza & María del Mar Comas

Societat Catalana d'Herpetologia. daniel_escoriza@hotmail.com

Resum

Es descriu una nova localitat per a *Hyalosaurus koellikeri* a la regió de Debdou, nord-est del Marroc. Aquesta zona és important per comprendre la biogeografia de l'espècie donat que connecta les poblacions d'Algèria amb les presents a l'Atlas Mitjà marroquí.

Abstract

We describe a new locality for the African slow worm in the region of Debdou, north-eastern Morocco. These mountains are important to understand the biogeography of the species because they connect the Algerian with the Moroccan populations located in the Middle Atlas.

Paraules clau: comunitat mesòfila, barreres biogeogràfiques, *Hyalosaurus koellikeri*

Key words: mesophilous assemblage, biogeographical barriers, African slow worm

Hyalosaurus koellikeri es la única espècie de la família *Anguidae* present a Àfrica (Schleich *et al* 1996), sent l'espècie més basal d'*Anguinae* (Conrad *et al* 2010). Al Marroc es coneix registre fòssil de *Hyalosaurus koellikeri* des de finals del Pliocè (Bailón 2000). Aquesta espècie ha estat citada en gran part de Marroc i l'extrem nord-occidental d'Algèria (Bons & Geniez 1996; Mateo *et al* 1998), on habita en regions relativament humides, en boscos i zones conreades (Schleich *et al* 1996). A la regió de Debdou ha estat citat en dues ocasions (Mellado & Mateo 1992; Bons & Geniez 1996). La regió de Debdou és important des d'un punt de vista biogeogràfic per ser el punt de contacte entre les poblacions presents a Marroc i Algèria. En aquesta zona troben el seu límit occidental nombroses espècies de rèptils propis de la regió oriental del Magreb com *Timon pater* o *Malpolon insignitus* (Carranza *et al* 2006; Sindaco & Jeremcenko 2008).

L'abril del 2008 i el maig del 2009 es van trobar dos exemplars (Fig.1) d'aquesta espècie a la regió de Debdou, a las proximitats de Rchida, UTM: X 483855 30N; Y 3749998, ubicat a 1200 m snm (Fig.2). L'hàbitat on van ser trobats era un herbassar en una clariana de bosc mixt de *Quercus ilex* i *Pinus halepensis*. Altres espècies d'hèrptils trobades a la mateixa localitat foren *Amietophrynus mauritanicus*, *Pelophylax saharicus*, *Testudo graeca*, *Agama impalearis*, *Chalcides minutus*, *Trogonophis wiegmanni* i *Hemorrhhois hippocrepis*. Aquesta zona manté unes

condicions més humides que la propera vall del Moulouya i permet la subsistència d'aquesta comunitat faunística de caràcter mesòfil. Les condicions semiàrides que es donen a la vall del Moulouya possiblement impedeixen que existeixi contacte entre les poblacions situades en aquesta regió i les localitzades a l'Atlas Mitjà, com succeeix amb altres espècies de rèptils amb afinitats mediterrànies presents a la zona (Bons & Geniez 1996).

En els dos mostrejos realitzats a la zona aquesta espècie ha resultat difícil de trobar. El comportament semifossorial d'aquesta espècie (Schleich *et al* 1996) pot dificultar la seva localització, però també és possible que la degradació de boscos i herbassars hagi reduït de forma notable l'hàbitat disponible per a aquesta espècie, fragmentant-ne les poblacions.

REFERÈNCIES

- BAILON, S. (2000): Amphibiens et reptiles du Pliocène terminal d'Ahl al Oughlam (Casablanca, Maroc). *Geodiversitas* 22 (4): 539-558.
- BONS, J. & GENIEZ, P. (1996): *Amphibiens et Reptiles du Maroc*. AHE. Barcelona.
- CARRANZA, S.; ARNOLD, E.N. & PLEGUEZUELOS, J.M. (2006): Phylogeny, biogeography and evolution of two Mediterranean snakes, *Malpolon monspessulanus* and *Hemorrhois hippocrepsis* (Squamata, Colubridae), using mtDNA sequences. *Molecular Phylogenetics and Evolution* 40: 532-546.
- CONRAD, J.L.; AST, J.C.; MONTANARI, S. & NORELL, M.A. (2010): A combined evidence phylogenetics analysis of Anguimorpha (Reptilia: Squamata). *Cladistics* 26: 1-48.
- MATEO, J.A; GENIEZ, P. & BONS, J. (1998): The Moroccan glass lizard, *Ophisaurus koellikeri* (Günther, 1873), a new species in Algeria. *British Herpetological Society Bulletin* 63: 32-33.
- MELLADO, J. & MATEO, J.A. (1992): New records of Moroccan Herpetofauna. *Herpetol. Journal*, 2: 58-61.
- SINDACO, R. & JEREMCENKO, V.K. (2008): *The Reptiles of the Western Palearctic*. Edizioni Belvedere. Latina.
- SCHLEICH, H.H.; KÄSTLE, W. & KABISCH, K. (1996): *Amphibians and Reptiles of North Africa*. Koeltz Scientific Books. Koenigstein.

Figura 1. *Hyalosaurus koellikeri* de Debdou. Foto: Maria del Mar Comas.

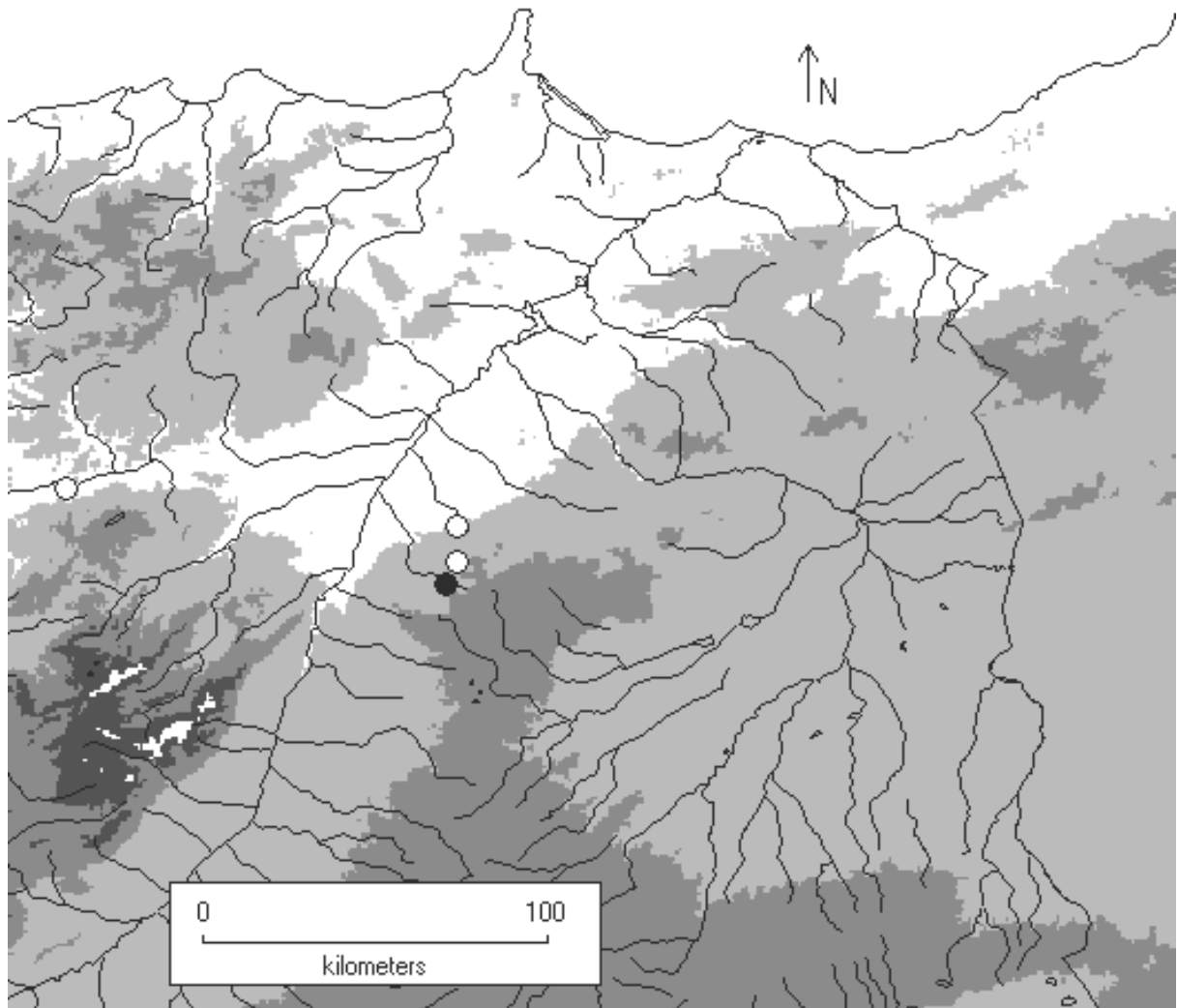

Figura 2. Distribució de *H. koellikeri* a la vall del Moulouya. En cercles blancs cites basades en Bons & Geniez (1996). El cercle negre representa la nova cita descrita en el present article.